

Reforma școlii

Francisco Ferrer

există două căi deschise celor care caută să reformeze educația copiilor. ei pot încerca să transforme școala studiind copilul și demonstrând științific că sistemul de instruire din prezent este defect și trebuie să fie înlocuit; sau pot fonda școli noi în care principiile pot fi aplicate direct în serviciul idealului care este creat de toți cei care resping convențiile, cruzimea, șmecheria și neadevărul care pătrund în bazele societății moderne.

prima metodă oferă mari avantaje și este în armonie cu concepția evoluționistă pe care oamenii de știință o privesc ca fiind singura cale eficientă pentru atingerea scopului. teoretic, au dreptate, precum admitem în totalitate. este evident că progresul psihologiei și fiziologiei trebuie să conducă spre schimbări importante în metodele educaționale; că profesorii, aflându-se acum într-o poziție mai bună pentru a înțelege copilul, vor preda și mai în conformitate cu legile naturale. admit mai departe că această evoluție se va mișca în direcția unei libertăți mai mari, deoarece sunt convins că violența este metoda ignoranței și că educatorul care își merită cu adevărat numele va câștiga totul, spontaneitatea; va cunoaște nevoile copilului și va fi capabil să îi sprijine dezvoltarea, oferindu-i cea mai mare satisfacție posibilă. în orice caz, nu cred că cei care lucrează pentru regenerarea umanității speră prea multe de la această parte. conducătorii au avut întotdeauna grijă să controleze educația oamenilor; ei știu mai bine decât oricine că puterea lor se bazează în totalitate pe școală și, de aceea, ei insistă să păstreze monopolul asupra ei. au trecut vremurile în care conducătorii puteau să se opună răspândirii instruirii și să pună limite educației maselor. o astfel de politică a fost posibilă înainte, deoarece viața economică era similară ignoranței generale și această ignoranță facilita despotismul. în orice caz, circumstanțele s-au schimbat. progresul științei și descoperirile noastre repetate au revoluționat condițiile de muncă și producție. nu mai este posibil ca oamenii să rămână ignoranți; educația este absolut necesară pentru ca o națiune să se mențină și să progreseze împotriva competitorilor ei economici. recunoscând acest lucru, conducătorii au căutat să organizeze școala din ce în ce mai mult, nu pentru că se așteptau ca educația să regenereze societatea, ci pentru că aveau nevoie de muncitori mai competenți care să susțină afacerile industriale și să le îmbogățească orașele. chiar și cei mai reacționari conducători au învățat această lecție; ei au înțeles clar că vechea politică era periculoasă pentru viața economică a națiunilor și că era necesar să adapteze educația populară noilor condiții.

ar fi o greșeală serioasă să credem că cei din clasele conducătoare nu au prevăzut pericolul pe care îl prezintă pentru ei dezvoltarea intelectuală a oamenilor și nu au înțeles că era necesar să își schimbe metodele. de fapt, metodele lor au fost adaptate noilor condiții de viață; ei au încercat să câștige controlul asupra ideilor care sunt în curs de evoluție. s-au străduit să conserve credința pe care s-a bazat disciplina socială și să dea rezultatelor cercetării științifice și ideilor implicate în ele un sens care nu va fi în detrimentul instituțiilor existente; și acesta este lucrul care i-a determinat să preia controlul asupra școlii. în fiecare țară, clasele conducătoare care inițial au lăsat educația oamenilor în grija clerului, deoarece acesta era destul de doritor să educe în supunerea față de autoritate, acum au preluat ele conducerea școlilor.

pentru ei, pericolul consta în stimularea minții umane de către noul spectacol al vieții și de posibila apariție a gândurilor de emancipare în adâncimea inimilor lor. ar fi fost nebunesc să lupte împotriva forțelor care evoluau; efectul ar fi constat doar în inflamarea lor și, în loc să adere la metodele timpurii de guvernare, au adoptat metode noi și mai eficiente. nu a fost nevoie de niciun geniu extraordinar pentru a descoperi soluția. însuși cursul evenimentelor a sugerat celor care se aflau la putere modul în care trebuia ca ei să întâmpine dificultățile care amenințau; au construit școli, au căutat într-un mod generos să extindă sfera educației și, dacă la un moment dat au existat câțiva care au rezistat acestui impuls—deoarece anumite tendințe favorizau un partid politic sau altul—au înțeles în curând cu toții că era mai bine să cedeze și că cea mai bună politică era să găsească un nou mod de a-și apăra interesele și principiile.

au existat atunci lupte intense pentru controlul școlilor și aceste lupte continuă azi în fiecare țară civilizată; uneori câștigă clasa de mijloc republicană, alteori câștigă clerul. toate partidele apreciază importanța subiectului și nu se dau în lături de la niciun sacrificiu pentru a câștiga. „școala” este strigătul fiecărui partid. binele public trebuie să fie recunoscut în acest zel. toată lumea caută să se

ridice și să își îmbunătățească condiția prin educație. în vremurile de demult, poate că s-a afirmat: „acei oameni vor să te țină în ignoranță pentru ca să te exploateze mai bine: vrem să te vedem educat și liber.” acest lucru nu mai este posibil; școli de toate felurile apar de fiecare parte.

referitor la această schimbare generală a ideilor claselelor guvernante cu privire la necesitatea școlilor, pot spune câteva motive pentru care nu am încredere în intențiile lor și mă îndoiesc de eficacitatea căilor de reformă care sunt promovate de anumiți scriitori. ca regulă, acestor reformatori puțin le pasă de semnificația socială a educației: ei sunt oameni care îmbrățișează nerăbdători adevărul științific, dar elimină tot ce este străin de obiectul studiilor lor. ei se străduie cu răbdare să înțeleagă copilul și sunt nerăbdători să știe—chiar dacă știința lor este nouă, trebuie să fie ținută minte—acestea fiind cele mai bune metode pentru a sprijini dezvoltarea intelectuală a copilului.

acest gen de ignoranță profesională este, în opinia mea, foarte dăunătoare cauzei pe care ei caută să o servească. nu cred deloc că ei sunt insensibili la realitățile lumii sociale și știu că ei cred că bunăstarea publică va fi promovată de munca lor. „încercând să pătrundem secretele vieții omului,” reflectă ei, „și descifrând procesul normal al dezvoltării lui fizice și psihice, vom îndrepta educația într-o direcție care va fi favorabilă eliberării energiei. nu ne preocupă imediat reforma școlii și, într-adevăr, nu putem spune cu exactitate ce direcții ar trebui să urmeze. vom continua încet, știind că, prin chiar natura lucrurilor, reforma școlii va rezulta din cercetarea noastră. dacă ne întrebăm care ne sunt speranțele, vom admite că, precum voi, prevedem o revoluție în sensul plasării copilului și umanității sub îndrumarea științei: totuși, chiar și în acest caz, suntem convinși că munca noastră se îndreaptă spre acel scop și că va fi cel mai rapid și sigur mod de a-l promova.”

acest raționament este evident logic. nimeni nu ar putea nega asta, și totuși există un grad considerabil de eroare în el și trebuie să facem clar acest lucru. dacă cei din clasele conducătoare au aceleași idei ca și reformatorii, dacă sunt într-adevăr împinși de un zel pentru reorganizarea continuă a societății până când sărăcia este în cele din urmă eliminată, am putea să recunoaștem că puterea științei este suficientă pentru a îmbunătăți viața oamenilor. în orice caz, în loc de asta, vedem clar că singurul scop al celor care se străduiesc să obțină puterea este apărarea propriilor lor interese, al propriului lor avantaj și satisfacerea dorințelor lor personale. deja de ceva timp, am încetat să mai acceptăm frazele cu care ei își deghizează ambițiile. este adevărat că există câțiva oameni în care putem găsi o anumită cantitate de sinceritate și care își imaginează uneori că sunt împinși de un zel pentru binele semenilor lor. dar aceștia devin din ce în ce mai rari și pozitivismul vremurilor este foarte sever în a pune la îndoială intențiile reale ale celor care ne guvernează.

și tocmai când au reușit să se adapteze atunci când a fost nevoie și au împiedicat educația să devină un pericol, ei au reușit și să organizeze școala în acord cu noile idei științifice într-un așa mod, încât nimic să nu le pună în pericol supremația. aceste idei sunt dificil de acceptat și trebuie să fie menținută atenția asupra metodelor de succes și asupra felului cum lucrurile sunt aranjate în așa fel, încât să se evite capcanele verbale. cât de mult s-a așteptat și se mai așteaptă de la educație! cei mai progresiști oameni se așteaptă la tot din partea ei și, până în anii recentți, mulți nu înțelegeau că și doar instruirea duce la iluzii. o mare parte din cunoașterea care este de fapt împărtășită în școli este inutilă; și speranța reformatorilor a fost deșartă, deoarece organizarea școlii, în loc să servească un scop ideal, a devenit unul dintre cele mai puternice instrumente de subjugare din mâinile clasei conducătoare. profesorii sunt pur și simplu organe conștiente sau inconștiente ale dorinței lor și au fost instruiți potrivit principiilor lor. de la cea mai fragedă varsta și mai drastic decât oricine, ei au îndurat disciplina autorității. foarte puțini au scăpat de această dominație despotică; în general, ei sunt lipsiți de putere împotriva ei, deoarece sunt asupriți de organizația academică într-un așa grad, încât nu au altceva de făcut decât să se supună. nu este necesar să descriem aici acea organizație. un singur cuvânt ar fi suficient să o descrie— violență. școala domină copiii fizic, moral și intelectual pentru a controla dezvoltarea facultăților lor în modul dorit și îi privează de contactul cu natura pentru a-i schimba după cum este necesar. aceasta este explicația pentru eșec; aviditatea clasei conducătoare de a controla educația și falimentul speranțelor reformatorilor. „educație” înseamnă în practică dominare sau domesticire. nu îmi imaginez că aceste sisteme au fost puse împreună cu scopul deliberat de a garanta rezultatele dorite. asta ar fi munca unui

geniu. dar lucrurile s-au întâmplat de parcă schema reală a educației a corespuns unei concepții vaste și deliberate: nu ar fi putut să fie făcută mai bine. pentru a o realiza, profesorii s-au inspirat doar din principiile disciplinei și autorității care i-au atras întotdeauna pe organizatorii sociali, astfel de oameni au doar o singură idee clară și o singură dorință—copiii trebuie să învețe să se supună, să creadă și să gândească potrivit dogmelor sociale dominante. dacă acesta ar fi scopul, educația nu ar putea să fie mai bună decât o găsim în ziua de azi. nu se pune problema promovării dezvoltării spontane a facultăților copilului sau încurajarea lui pentru a căuta liber satisfacerea nevoilor lui fizice, intelectuale și morale. se pune doar problema de a-i impune idei predeterminate, de a-l împiedica să gândească altfel decât este cerut pentru menținerea instituțiilor sociale existente—de a-l face, într-un cuvânt, un individ adaptat în mod riguros la mecanismul social.

nu se poate aștepta ca acest fel de educație să aibă vreo influență asupra progresului omenirii. repet, este doar un instrument al dominației în mâinile claselor conducătoare care nu au căutat niciodată să ridice individul, și este destul de inutil să așteptăm ceva bun din partea școlilor din ziua de azi. nu există niciun motiv pentru care ele ar adopta un sistem diferit; s-au hotărât să folosească educația pentru propriile lor scopuri și vor profita de orice îmbunătățire a ei. și dacă ar păstra doar spiritul școlii fără disciplina autoritară care o conduce, fiecare inovație va fi în folosul lor. pentru aceasta, ei vor păstra o supraveghere continuă și vor avea grijă ca interesele lor să fie garantate.

aș fixa atenția cititorilor mei asupra acestui punct: întreaga valoare a educației constă în respectul față de facultățile fizice, intelectuale și morale ale copilului. precum în știință, unica demonstrație posibilă este demonstrația prin fapte; educația nu își merită numele decât dacă se dezbracă de tot dogmatismul și doar dacă îi lasă copilului conducerea puterilor lui și se mulțumește să le sprijine în manifestările lor. dar nimic nu este mai simplu decât alterarea înțeleșului educației și nimic nu este mai dificil decât respectarea lui. tot timpul, profesorul impune, obligă și folosește violența; educatorul adevărat este omul care nu își impune propriile idei și propria voință asupra copilului, ci apelează la energiile proprii ale copilului.

din asta, putem înțelege cât de ușor este condusă educația și cât de aridă este sarcina celor care caută să domine individul. cele mai acceptabile metode devin în mâinile lor tot atât de multe mijloace noi și eficiente pentru despotism. idealul nostru este cel al științei; apelăm la el atunci când cerem puterea de a educa un copil prin sprijinirea dezvoltării lui și prin oferirea unei satisfaceri a nevoilor lui așa cum se manifestă ele. suntem convinși că educația din viitor va fi în totalitate spontană. este clar că nu putem realiza asta pe deplin, dar evoluția metodelor în direcția unei înțelegeri mai largi a vieții și faptul că orice îmbunătățire implică suprimarea violenței arată că ne aflăm pe un teren solid atunci când privim spre știință pentru eliberarea copilului.

este acesta idealul celor care controlează de fapt sistemul școlar? este ce propun ei să aducă? sunt ei doritori să abandoneze violența? doar în sensul în care ei pot să folosească metode noi și mai eficiente pentru atingerea aceluiași scop—adică formarea de indivizi care vor accepta toate convențiile, toate prejudecățile și toate neadevărurile pe care se bazează societatea. nu ezităm să spunem că vrem oameni care vor continua fără încetare să se dezvolte; oameni care sunt capabili să distrugă și să reînnoiască împrejurimile lor și să se reînnoiască pe ei înșiși; oameni a căror independență intelectuală este puterea lor supremă, care nu cedează în fața nimănui; oameni care sunt întotdeauna dispuși la lucruri mai bune, doritori de triumf al ideilor noi, nerăbdători să înghesuie mai multe vieți în singura viață pe care o au. societății îi este frică de astfel de oameni; nu vă puteți aștepta ca ea să înființeze un sistem de educație care să îi producă. care este atunci misiunea noastră? care este politica cu care contribuim la reforma școlii?

lăsați-ne să urmărim îndeaproape munca experților care sunt implicați în studierea copilului și lăsați-ne să găsim o modalitate de a le aplica principiile educației pe care căutăm să o creăm, țintind spre o emancipare din ce în ce mai completă a individului. dar cum să facem asta? prin punerea energică a mâinii noastre la lucru, prin promovarea înființării de școli noi în care, pe cât de mult posibil, să domine acest spirit de libertate care, simțim noi, va colora întreaga educație a viitorului. am avut deja dovada că aceasta duce la rezultate excelente. putem distruge orice savurează violența în școala existentă,

toate mecanismele artificiale prin care copiii sunt înstrăinați de natură și viață, disciplina intelectuală și morala care a fost folosită pentru a impune gânduri prefabricate, toate crezurile care depravează și slăbesc voința. fără teamă de vătămare, putem pune copilul într-un mediu potrivit și natural în care se va găsi în contact cu tot ceea ce el iubeste și unde impresiile vitale vor înlocui lectura obositoare a cărților. dacă nu vom face mai mult de atât, vom face mult în direcția emancipării copilului.

într-un astfel de mediu putem folosi liberi datele științei și vom lucra cu folos. este adevărat că nu am putea să ne îndeplinim toate speranțele; că deseori ne vom trezi că suntem obligați, din lipsă de cunoaștere, să folosim mijloacele greșite. dar vom fi susținuți de încrederea că, fără a ne atinge întregul nostru scop, am făcut cu mult mai mult decât este făcut de școala existentă. aș prefera spontaneitatea libera a unui copil care nu știe nimic decât cunoașterea verbală și deformarea intelectuală a unuia care a avut experiența sistemului de educație din prezent. ceea ce noi am încercat să facem în barcelona este făcut de alții în diverse locuri. toți am văzut că munca era posibilă. dedicați-vă ei imediat. nu sperăm că studiile copiilor vor fi suspendate și că vom putea să regenerăm școala. lăsați-ne să aplicăm ceea ce știm și să continuăm să învățăm și să aplicăm. un sistem al educației raționale este deja posibil și în astfel de școli precum cele promovate de noi, copiii se vor putea dezvolta liber conform propriilor lor aspirații. lăsați-ne să ne străduim să îmbunătățim și să extindem munca.

acestea sunt scopurile noastre. știm bine dificultățile pe care trebuie să le înfruntăm; dar am început cu convingerea că vom fi asistați în sarcina noastră de către cei care lucrează în diferite domenii pentru a scăpa oamenii de dogmele și convențiile care asigură prelungirea aranjamentului actual injust al societății.

Biblioteca Anarhistă

Francisco Ferrer
Reforma școlii

anarhiva.com (traducere de autotext)

ro.theanarchistlibrary.org